

ORSZÁGOS RENDŐRFŐKAPITÁNY

1139 Budapest, Teve u. 4-6.

1903 Budapest, Pf.: 314/15.

Tel: (06-1) 443-5573 Fax: (06-1) 443-5733

IRM: 33-104, 33-140 IRM Fax: 33-133

E-mail: orfkvezeto@orfk.police.hu

Szám: 1398/2009. RP.

**Tárgy: alapvető jogot sértő
rendőri intézkedés
elleni panasz elbírálása**

HATÁROZAT

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. § (1) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva, szerencsi lakos által benyújtott panasz tárgyában folytatott eljárás során – figyelemmel az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésére, továbbá a Független Rendészeti Panasztestület 58/2009. (III. 11.) számú állásfoglalásának megállapítására – a panasznak a tisztességes eljáráshoz fűződő jog súlyos sérelme tekintetében

helyt adok.

A határozat ellen a Rtv. 93/A. § (9) bekezdése alapján – figyelemmel a Közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. § (1) bekezdésére és (2) bekezdésére, valamint a 109. § (3) bekezdésére – fellebbezésnek helye nincs, annak felülvizsgálata közvetlenül kérhető a bíróságtól. A keresetlevelet a jelen határozat közlésétől számított harminc napon belül lehet benyújtani a Fővárosi Bírósághoz a Ket. 109. § (1) bekezdése, valamint a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 326. § (7) bekezdése alapján.

A határozatot kapják:

- 1) Panaszos
- 2) Független Rendészeti Panasztestület
- 3) Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Rendőr-főkapitányság vezetője
- 4) Szerencsi Rendőrkapitányság vezetője
- 5) Irattár

INDOKOLÁS

I.

Panaszos a Független Rendészeti Panasztestületnek (a továbbiakban: Panasztestület) előterjesztett panaszbeadványában előadta, hogy 2008. november 7-én, az esti órákban lakóhelyén több ismerőseivel találkozott, és éppen hazafelé tartottak, amikor az utcán – állítása szerint – egy velük szembe jövő, ittas állapotban lévő férfi rájuk támadt. Ekkor kikerkezett a rendőrség a helyszínre, majd Őt elfogták, kezeit hátrabilincseltek, és előállították a Szerencsi Rendőrkapitányságra, ahol – előadása szerint – a falhoz állítva kellett várakoznia, majd egy irodába vitték, ahol kihallgatták. A panaszbeadvány alapján őt a kihallgatás során többször is bántalmazták, és végig megalázóan, lekezelően bántak vele. Saját vallomásáról – amelyet az egyik rendőr önállóan gépelt le – nem tudta, hogy mi áll benne, mert neki nem olvasták fel, hiába jelezte a rendőröknek, hogy írni-olvasni nem tud.

A panaszos panaszbeadványában elismerte, hogy ittas állapotban volt, ugyanis a rendőri intézkedéseket megelőzően éppen születésnapot ünnepelt az ismerőseivel. Kifogásolta, hogy a rendőrök az eljárás alatt őt többször bántalmazták, vele mindvégig megalázó, sértő hangnemben beszéltek, vallomását is a rendőrök fenyegetésének hatására kellett aláírnia. Sérelmezte továbbá, hogy a rendőrök annak ellenére aláírtak vele mindenféle dokumentumot, hogy ő írni-olvasni nem tud, továbbá közölte a rendőrökkel, hogy csak a saját nevét tudja lassan leírni. Előállítás után a panaszos felkereste az orvosi ügyeletet, hogy a rendőrök által okozott sérüléseiről látelleletet vetessen, az orvos azonban, miután megvizsgálta, közölte vele, hogy nem talált rajta semmiféle külsérelmi nyomot, így nem tud erről igazolást kiállítani.

II.

2008. november 7-én, 21.57 órakor egy szerencsi lakos bejelentést tett a Szerencsi Rendőrkapitányság ügyeletére, hogy férjét a Szerencs, Kassa utca - Bajcsy-Zsilinszky utca kereszteződésében egy 5-6 főből álló társaság minden ok nélkül bántalmazza. A Szerencsi Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztályának munkatársai 22.00 órakor az említett kereszteződésben tetten értek két személyt, – akik közül az egyik a panaszos volt – akik egy, a földön fekvő férfit éppen rugdostak. A kikerkező kettő fő járőr a szolgálati személygépkocsiból kiszállva megkezdték a rendőri intézkedést és a „A törvény nevében!” szavak előre bocsátásával felszólították a két férfit, hogy cselekményüket hagyják abba. Erre a két személy futásnak eredt, de őket kb. 20 méter után a rendőrök elfogták, és testi kényszer alkalmazásával kezüket hátrabilincseltek, ruházatukat átvizsgálták, majd a szolgálati személygépkocsiba ültették. A bejelentő – aki korábban az eseményekről a férjétől telefonon értesült – a járőrökkel egy időben érkezett a helyszínre, és így szemtanúja volt férje bántalmazásának, majd a két férfi elfogásának. A bántalmazott sértett az intézkedő rendőröknek elmondta, hogy egy, a munkahelyén tartott rendezvényről hazafelé sétált, amikor az említett útkereszteződéséhez érve egy 5-6 fős társaság – amely a kereszteződésben tartózkodott – minden előzetes szóváltás, minden előzmény nélkül ütlegetni kezdte, majd azt a rendőrség kikerkezéséig folytatta. A bántalmazott – akinek a rúgások és ütések következtében jól látható, de nyolc napon belül gyógyuló sérülései keletkeztek – elmondta továbbá, hogy a rendőrök kikerkezése előtt a tetten ért személyeken kívül a bántalmazásban részt vevő 3-4 fő a helyszínről elmenekült. Ezt követően a rendőrök a Szerencsi Rendőrkapitányság ügyeletén keresztül mentőt hívtak a sérült személyhez, illetve az ügyeletvezetőtől további rendőri erőket kértek az elmenekült elkövetők elfogása érdekében. A járőrök a tetten ért és elfogott férfiakat

előállították a Szerencsi Rendőrkapitányságra, majd a nyomozati cselekmények végeztével a panasztevőt – a rendelkezésre álló dokumentumok alapján – 2008. november 8-án, 03.25 órakor panasz és sérülésmentesen szabadon bocsátották.

III.

Döntésem meghozatala során figyelembe vettem a Független Rendészeti Panasztestület szerencsi lakos panaszra hozott állásfoglalását, a kapcsolódó jogszabályokat, a Szerencsi Rendőrkapitányság által rendelkezésemre bocsátott dokumentumokat, valamint Szerencs Város Polgármesteri Hivatal Oktatási, Közművelődési és Város Marketing Osztályának tájékoztatását.

A bejelentés helyszínére kikerülő rendőrök kellő joggalappal és a törvényi előírásoknak megfelelően, tettenérést követően – egy folyamatban lévő bűncselekményt megszakítva – a helyszín közelében elfogták¹ a panaszost és társát, akik egy a földön fekvő férfit ütlegeltek és rugdostak. A két férfi a rendőrök megérkezését látva, futva próbálta meg magát kivonni az intézkedés alól. Az elfogást követő igazoltatás², ruházatátvizsgálás³, testi kényszer⁴, majd „hátra helyzetbe” történő bilincselés⁵ alkalmazásának jogszerűsége, szakszerűsége és

¹ Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pont:

„(1) A rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, a) akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek;”

² Rtv. 29. § (1) bekezdés:

„A rendőr feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítania.”

³ Rtv. 31. § (1) bekezdés:

„Akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadás vagy az önveszély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja.”

⁴ Rtv. 47. §:

„A rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.”

A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 59. § (1) bekezdés:

„Kényszerítő eszköz alkalmazása feltételeinek fennállása esetén testi kényszert akkor kell alkalmazni, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható.”

⁵ Rtv. 48. § c) pont:

„A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságban korlátozni kívánt vagy korlátozott személy c) szökésének megakadályozására,”

Szolgálati Szabályzat 60. § (1) bekezdés c) pont:

„Bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt:

c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg,”

Szolgálati Szabályzat 60. § (6) bekezdés a) pont:

„A bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy:

indokoltsága nem kifogásolható. A foganatosított rendőri intézkedések az arányosság⁶ és a fokozatosság⁷ követelményeinek figyelembe vételével kerültek végrehajtásra.

IV.

A panaszossal – a Szerencsi Rendőrkapitányságra történő előállítását követően – a gyanúsítottá válását megelőzően, majd azt követően a rendőrség munkatársai különböző nyomtatványokat, jegyzőkönyveket – így a jogorvoslati jogáról szóló tájékoztatást, az előállítás időtartamáról kiállított igazolást, az előállító helyiségben történő elhelyezésével kapcsolatos jogairól és kötelezettségeiről szóló tájékoztatást, a gyanúsítottai vallomást, az előállítás során átvett, majd az előállítás végén visszaadott tárgyakról felvett jegyzőkönyvet – írtak alá. A panaszos beadványában ugyanakkor azt állítja, hogy írás-olvasás tudatlan, amely tényt több alkalommal is a rendőrség munkatársainak a tudomására hozta.

A Szerencsi Rendőrkapitányság közlése szerint a panaszos nem jelezte a vele szemben foganatosított intézkedések, eljárások alkalmával, hogy írás-olvasás tudatlan lenne.

Szerencs Város Polgármesteri Hivatal Oktatási, Közművelődési és Városmarketing Osztály tájékoztatása szerint a panaszos nem teljesítette a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvényben megfogalmazott tankötelezettségét. Ezek alapján kétséget kizáróan megállapítható és igazolható, hogy a panaszos írás-olvasás tudatlan.

Mivel a fentiek alapján, a panaszos feltehetően valóban nem tud írni és olvasni, ugyanakkor azért is panasszal élt, hogy az általa aláírt iratokat nem olvasták fel neki, így valószínűsíthető az, hogy az említett – a rendőri intézkedéssel kapcsolatos – dokumentumok tartalmát nem ismerhette meg. Az eljáró rendőrök hibát követtek el azzal, hogy sem a dokumentumok – a panaszos tájékoztatásául szolgáló – felolvasásának tényét, sem a panaszosnak a dokumentumokon szereplő aláírásának hitelességét hatósági tanúk feltüntetésével és aláírásával nem igazolták.

Az a tény, hogy a panaszos az eljáró rendőrökkel valóban közölte volna, hogy írásra és olvasásra képtelen – az erre vonatkozó eltérő állítások miatt – teljes mértékben nem igazolható. Ugyanakkor azzal, hogy a gyanúsítottai jegyzőkönyvnek „A gyanúsított egyéb adatai” című része alatt felsorolt, a gyanúsított iskolai végzettségére vonatkozó adat nincs kitöltve, így a rendőrség – eljáró tagjának felületessége miatt – elesett annak a bizonyítási lehetőségétől is,

a) a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszer útján került sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, illetve szökéstől,”

⁶ Rtv. 15. § (1) bekezdés:

„A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.”

Rtv. 15. § (2) bekezdés:

„Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sériüléssel vagy károkozással jár.”

⁷ Szolgálati Szabályzat 58. § (1) bekezdés:

„A kényszerítő eszközök Rtv. szerinti meghatározásának sorrendje fokozatosságot is jelent, súlyosabb kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az enyhébb kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre, vagy sikere eleve kilátástalan.”

hogy egyáltalán megpróbált volna tudomást szerezni olyan adatokról, amelyekből a panaszos fenti képességeinek hiányára következtethetett volna.

A fentiek alapján – egyetértve a Független Rendészeti Panasztestület a tisztességes eljáráshoz fűződő jog súlyos sérelme kapcsán hozott állásfoglalásával és annak indokolásával – a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.

A panaszbeadványban kifogásolt rendőri cselekmények egy része a panaszos ellen indult büntetőeljárás során történt. Jelen eljárásban a jogorvoslat tárgyát az Rtv. 92. § (1) bekezdése⁸ alapján, az Rtv. IV., V., és a VI. Fejezetében⁹ nevesített intézkedések képezhetik, ezért a fenti cselekmények vizsgálatára e határozat keretében nincs lehetőség.

A panaszos panaszbeadványában többször említést tesz arról, hogy a rendőrség munkatársai bántalmazták, vallomásának aláírására kényszerítették, megalázóan viselkedtek vele szemben. Ezért – tekintettel a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 29. § e) pontjára¹⁰ – intézkedtem az ebben az eljárásban keletkezett dokumentumok továbbításáról a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező nyomozó ügyészségre részére.

Határozatom az alábbi jogszabályokon alapul:

- a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény;
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény;
- a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény;
- a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény;
- a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény;
- a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII.23.) IRM rendelet.

Budapest, 2009. április 10.

**Dr. Bencze József r. altábornagy
sk.**

⁸ „Akinek az e törvény IV., V, és VI. fejezetben meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy (...)”

⁹ Rtv. IV. Fejezet: A rendőrség működésének általános elvei és szabályai;
Rtv. V. Fejezet: Rendőri intézkedések;
Rtv. VI. Fejezet: A kényszerítő eszközök.

¹⁰ Be. 29. §: „Kizárólag az ügyészség végzi a nyomozást a következő bűncselekmények miatt:”
„e) a rendőrség, a büntetés-végrehajtási szervezet és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagjai által elkövetett, nem katonai büntetőeljárásra tartozó bűncselekmények, a Vám- és Pénzügyőrség hivatásos állományú tagja, továbbá a pénzügyi nyomozó által elkövetett bármilyen bűncselekmény,”